НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ з питань цивільного права та процесу

за 2025 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет НААУ з питань цивільного права та процесу є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, створеним при Національній асоціації адвокатів України відповідно до розпорядження Голови НААУ, РАУ від 28 серпня 2019 року №108.

Метою створення Комітету є: вдосконалення інститутів цивільного права (зокрема, речового, зобов'язального та спадкового) та розширення досвіду адвокатів шляхом проведення навчальних заходів, фахових дискусій з практичних питань судового і позасудового захисту прав та інтересів учасників цивільних правовідносин.

Основними завданнями Комітету є:

- збір та узагальнення правозастосовної практики у галузях цивільного права і процесу (дайджести судової практики, консолідовані правові позиції Верховного Суду та рішення ЄСПЛ);
- участь у розробці проектів нормативно-правових актів у сфері цивільного права, надання пропозицій щодо удосконалення національного цивільного та цивільно-процесуального законодавства;
- організація та проведення практикумів, семінарів, форумів, тренінгів та інших заходів НААУ;
- підготовка аналітичних і методичних матеріалів для адвокатів;
- взаємодія з регіональними органами адвокатського самоврядування з питань, що належать до їх компетенції.

При Комітеті діють окремі профільні секції:

1. Секція з речового права.
2. Секція із зобов'язального права.
3. Секція зі спадкового права (керівник – Мотилюк Олексій Вільямович).
4. Секція з цивільного процесу.
5. Секція з питань захисту ділової репутації (керівник – Демченко Юрій Васильович).

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

Голова Комітету

Простибоженко

Олег Сергійович

Е-адреса:

o.prostybozhenko@mail.unba.org.ua

Заступник Голови Комітету

Демченко

Юрій Васильович

Е-адреса:

y.demchenko@mail.unba.org.ua

Секретар Комітету

Шкварко

Валерія Іванівна

Члени Ради Комітету:

Березенська Юлія Олександрівна

Даниленко Платон Олександрович

Кучерявенко Вікторія Сергіївна

Ляшенко Анна Вадимівна

Мотилюк Марія Олексіївна

Мотилюк Олексій Вільямович

Присяжнюк Анастасія Валеріївна

Савицька Дарина Олександрівна

Сандулєєва Вікторія Вікторівна

Телестакова Арменуі Абриківна

Топоріна Леся Миколаївна

Цимбал Марина Олександрівна

Щеглов Дмитро Сергійович

Якімова Анастасія Петрівна

Радники:

Кухарєв Олександр Євгенович

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Повномасштабна війна актуалізувала проблему цивільного процесу: якщо одна зі сторін мобілізована, справа має бути зупинена. Це стосується навіть розлучень, аліментів чи спадщини. Верховний Суд намагається знайти баланс, але наскільки вдало?

Про цю проблему, зокрема, розповів голова Комітету **Олег Простибоженко** під час інтерв'ю про головні виклики цивільного права і процесу в умовах війни та роль Комітету у підтримці адвокатів. Спілкування з журналістом відбулося в рамках серії подкастів «Розмови в комітетах».

Детальніше за посиланням: https://is.gd/e4leZS

23 березня голова Комітету **Олег Простибоженко** був гостем на Українському радіо та дав відповідь на питання "Які підводні камені можуть бути при зміні орендаря; як визначається ціна оренди землі; на які пункти договору між орендарем та орендатором треба звернути особливу увагу? Про права та можливості власників земельних паїв".

Детальніше за посиланням: https://is.gd/gKmXvE

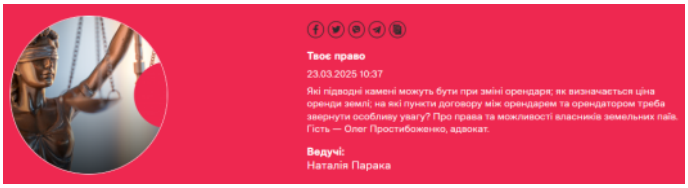

14 травня відбулась онлайн-зустріч зі студентами факультету журналістики Національного університету «Одеська юридична академія» на тему «Дифамаційні спори та медіа: як не перетнути межу дозволеного», участь у заході взяла член Ради Комітету **Вікторія Кучерявенко**.

Онлайн-зустріч зі студентами-журналістами була присвячена осмисленню правових меж реалізації права на свободу слова та відповідальності за поширення інформації, яка завдає шкоди честі, гідності, діловій репутації.

Під час заходу спікером була звернута увага на питаннях щодо: правових та етичних засад діяльності медіа в Україні; меж реалізації свободи слова ; алгоритму дій медіа у разі надходження заяви про спростування чи реалізацію права на відповідь; особливостей участі медіа у дифамаційних спорах.

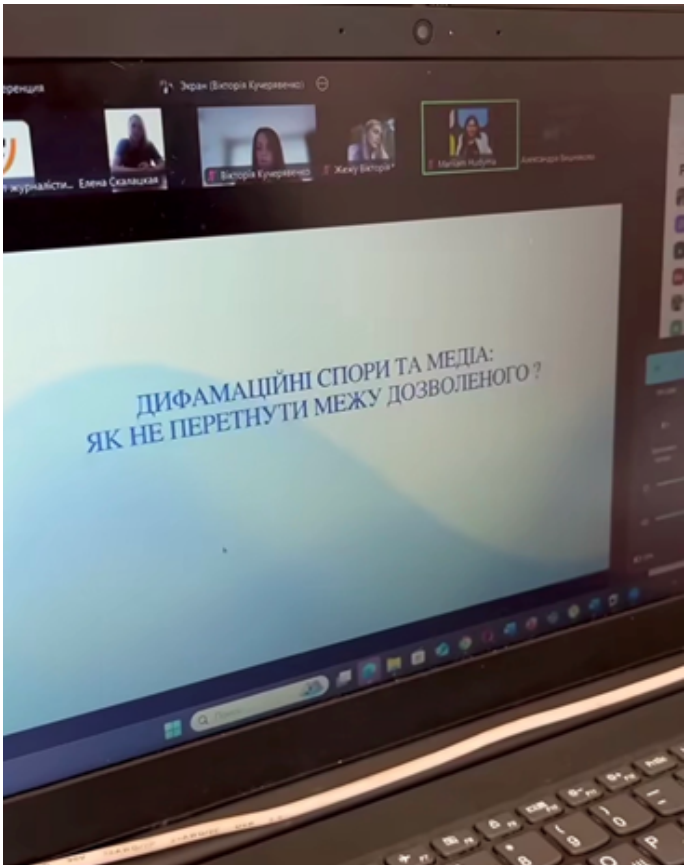

16 травня голова Комітету **Олег Простибоженко** взяв участь у XIV Міжнародному цивілістичному форумі "Рекодифікація речового права та європейські перспективи розвитку цивільного законодавства з доповіддю на тему "Припинення права співвласника на частку в спільному майні: назрілі проблеми та шляхи їх вирішення у контексті рекодифікації речового права".

3 червня голова Комітету **Олег Простибоженко** дав коментар телеканалу "1+1".

Детальніше за посиланням: https://is.gd/Adl76b

1 жовтня відбувся вебінар організований Радою адвокатів Донецької області на тему «Особливості цивільно-правового захисту права на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації». Лектором виступила член Ради Комітету **Вікторія Кучерявенко**.

Під час заходу було зосереджено увагу учасників вебінару на правових аспектах захисту честі, гідності та ділової репутації в сучасних умовах, а також на сформованій судовій практиці розгляду справ із захисту честі, гідності, ділової репутації.

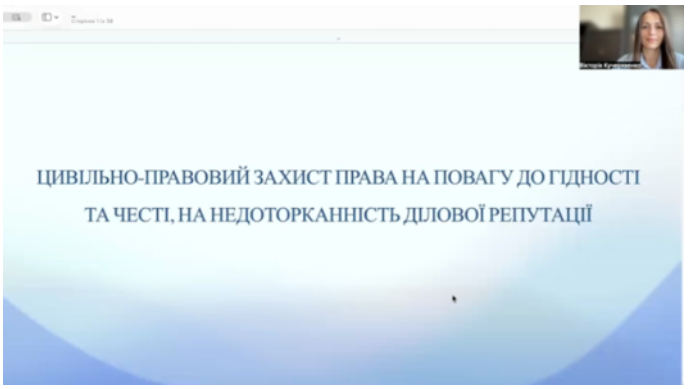

Серед іншого, під час проведення вебінару лектором була привернута увага учасників до питань щодо:

- кола суб'єктів правовідносин із захисту честі, гідності, ділової репутації;
- елементів юридичного склад інформаційного правопорушення;
- особливостей захисту права на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації, у разі їх порушення у мережі Інтернет;
- особливостей захисту честі, гідності та ділової репутації, у разі неможливості встановлення особи-поширювача спірної інформації;
- особливостей застосування спростування, права на відповідь та судової заборони поширення інформації, як спеціальних способів захисту честі, гідності, ділової репутації;
- особливостей відшкодування моральної шкоди у спорах із захисту честі, гідності, ділової репутації посадових/службових осіб;
- підстав звільнення від відповідальності за поширення недостовірної інформації, якою завдається шкода честі, гідності та ділової репутації особи;
- особливостей процесу доказування у спорах із захисту честі, гідності, ділової репутації.

4. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ТОЩО), ОПУБЛІКОВАНІ НА САЙТІ НААУ, ВША, ЗМІ ТА ІНШИХ ВИДАННЯХ

9 січня на сайті НААУ була оприлюднена стаття члена Ради Комітету **Анастасії Присяжнюк** на тему "Як подати позов, коли відповідач проживає на окупованій території".

При направленні позовної заяви до суду необхідно додавати копії заяви та всіх документів відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб. Але як виконувати цю вимогу, коли місце проживання відповідача на тимчасово окупованій території?

Після надходження позову суд самостійно отримує інформацію про зареєстроване місце проживання (перебування) фізичної особи – відповідача. І за відсутності підстав для залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви чи відмови у відкритті провадження суд відкриває провадження у справі протягом п'яти днів з дня надходження позовної заяви або заяви про усунення недоліків та призначає судове засідання, а також направляє відповідачу копію позовної заяви з додатками та ухвалу про відкриття провадження.

Але направлення поштою у паперовій формі може мати і деякі мінуси. Наприклад, лист може лежати у поштовому відділенні для суду тижнями і завдяки слабкій комунікації своєчасно не потрапити. Іноді бувають випадки повернення листа за закінченням строку зберігання.

Аби уникнути волокіти адвокати все частіше подають заяви через Електронний суд. І тут варто враховувати певні процесуальні моменти.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/uhtdtw.

23 січня на сайті НААУ була оприлюднена стаття секретаря Комітету **Валерії Шкварко** на тему "Чи виправдовує пропуск процесуального строку факт закінчення дії КЕП?".

Процесуальні строки стимулюють усіх заінтересованих осіб добросовісно ставитися до виконання своїх обов'язків, а також гарантують додержання принципу правової визначеності. А поновлення строків без достатніх підстав порушує право на справедливий суд.

У питанні визначення поважності причини пропуску строків цікавою може бути позиція Касаційного цивільного суду Верховного Суду, викладена у постанові від 08.01.2025 у справі №372/5201/23, де в скаржника закінчився строк дії кваліфікованого електронного підпису.

Суд апеляційної інстанції відмовив у відкритті провадження, критично оцінивши наведені доводи щодо поважності причин пропуску строку на апеляційне оскарження, зокрема, щодо того, що строк дії КЕП закінчився та він не міг зайти до особистого кабінету в «Електронному суді». Не погоджуючись із такою позицією, стороною було подано касаційну скаргу.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/oolpxw.

28 січня на сайті НААУ була оприлюднена стаття члена Ради Комітету **Анастасії Присяжнюк** на тему "Специфіка позовної давності у спорах щодо поділу майна подружжя".

Адвокати часто говорять колишньому подружжю, що майно потрібно обов'язково поділити не пізніше трьох років після розірвання шлюбу. Інакше його можна втратити. Так це чи ні – спробуємо розібратися.

Стаття 72 Сімейного кодексу визначає два важливих моменти щодо цього. По-перше, позовна давність не застосовується до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, якщо шлюб між ними не розірвано. Тобто протягом існування шлюбу строк позовної давності не застосовується.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/jwdqhd.

30 січня на сайті НААУ була оприлюднена стаття члена Ради Комітету **Вікторії Кучерявенко** на тему "Звільнення журналістів і медіа від відповідальності: 3 новели, які варто знати".

Нещодавно Верховна Рада України під гаслом посилення гарантій діяльності медіа і журналістів та забезпечення права громадян на доступ до інформації ухвалила закон, яким змінила також положення щодо відповідальності суб'єктів (законопроєкт №11321). Чи будуть додержані гарантії свободи слова?

І хоча цей закон ще не підписаний Президентом України та не набрав чинності, він устиг уже наробити галасу у соціальних мережах. Тож давайте розглянемо ключові новели, які з'являться у ст. 117 Закону України «Про медіа» в частині звільнення від відповідальності, якщо, звісно, зміни підпише Гарант Конституції.

По-перше, розширюється суб'єктний перелік осіб, що звільняються від відповідальності за поширення інформації, забороненої Законом України «Про медіа», а також інформації, що не відповідає дійсності, порушує права і законні інтереси особи.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/ytminv.

12 лютого на сайті НААУ була оприлюднена стаття члена Ради Комітету **Анастасії Присяжнюк** на тему "Поділ майна подружжя за попереднім договором: що говорить законодавство".

Завдання поділу рухомого чи нерухомого майна подружжя, що розлучається, для юриста не є надто складним. Але як бути з правами, які можуть виникнути в майбутньому? Наприклад, чоловік під час шлюбу уклав попередній договір купівлі-продажу квартири, за яким надалі він набуде права власності.

Положеннями ст. 60 Сімейного кодексу України передбачено, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об`єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Відповідно до ст. 61 СКУ об`єктом права спільної сумісної власності подружжя може бути будь-яке майно, за винятком виключеного з цивільного обороту.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/mybczq.

17 лютого на сайті ВША НААУ було оприлюднено огляд судової практики, який підготувала член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

1. Постанова Великої Палати Верховного Суду України від 12.02.2020 у справі №545/1149/17.

У травні 2017 року позивач звернувся до суду з позовом до Квартирно-експлуатаційного відділу м. Полтави Міністерства оборони України (далі – КЕВ м. Полтави), в якому просив суд: визнати неправомірною відмову КЕВ м. Полтави у підписанні акта погодження меж земельної ділянки ОСОБА_1 для передачі йому у власність земельної ділянки площею 2,00 га, розташованої на території Степненської сільської ради Полтавського району Полтавської області; визнати за ОСОБА_1 право на погодження та затвердження Головним управлінням Держгеокадастру у Полтавській області землевпорядної документації без погодження меж із суміжним землекористувачем – КЕВ м. Полтави з метою передачі у власність ОСОБА_1 земельної ділянки площею 2,00 га із цільовим призначенням – для ведення особистого селянського господарства, розташованої на території Степненської сільської ради Полтавського району Полтавської області за межами населеного пункту; вирішити питання про розподіл судових витрат.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/wkdlxn.

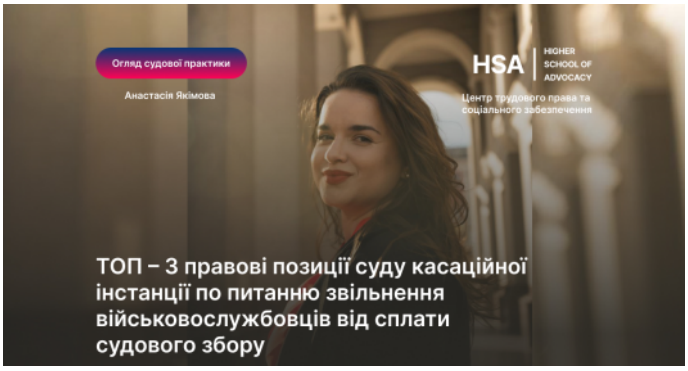

28 лютого на сайті ВША НААУ було оприлюднено матеріал на тему «Толерантний словник» – Людина з інвалідністю, який підготувала член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Ця тема продиктована не лише нормами чинного законодавства, а й підходом, орієнтованим на людину в першу чергу, а не на ознаки її здоров'я.

Досі у суспільстві можна почути використання терміна «інвалід». Хоча таке використання не є коректним, не відповідає законодавству та може мати негативні наслідки для людини, котра його застосовує.

Слово "інвалід" у всіх відмінках і числах замінено словами "особа з інвалідністю" у відповідних відмінках і числах на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування терміна "особа з інвалідністю" та похідних від нього» від 2 жовтня 2018 року №2581-VIII.

Вказаним Законом України внесено зміни і до чинного законодавства щодо застосування терміна «особа з інвалідністю» та похідних від нього.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/wtprff.

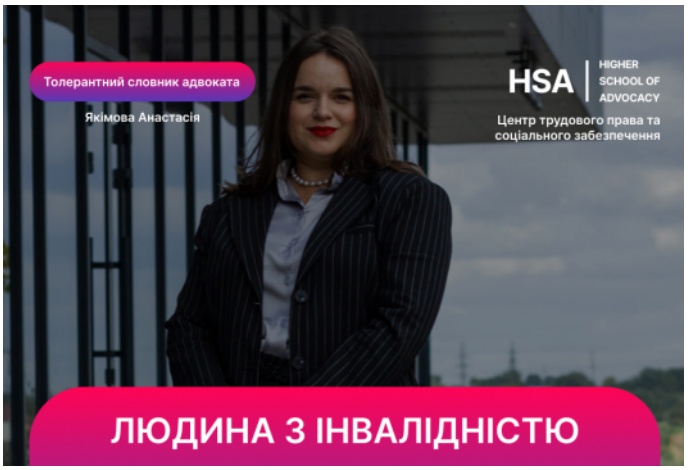

5 березня на сайті НААУ було оприлюднено статтю секретаря Комітету **Валерії Шкварко** на тему “Чи є закриття справи про адмінправопорушення підставою для відшкодування шкоди”.

Коли людину необґрунтовано називають порушником, у неї обов’язково виникає бажання відновити справедливість. Чи може особа, стосовно якої було складено протокол, розраховувати на відшкодування моральної шкоди, якщо суд установив відсутність у її діях складу порушення?

Відповідь на завжди актуальне питання відшкодування шкоди, завданої особі посадовими особами органів державної влади нещодавно, дала Велика Палата Верховного Суду у справі №335/6977/22 (постанова від 22.01.2025).

Керуючи автівкою, чоловік став учасником дорожньо-транспортної пригоди. Поліцейський склав стосовно нього протокол про адміністративне правопорушення за ознаками діяння, передбаченого статтею 124 (порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів) Кодексу України про адміністративні правопорушення та направив справу до суду. Але після проведеної судової автотехнічної експертизи суд закрив справу за відсутністю в діях водія події і складу адміністративного правопорушення.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/faxhyi.

20 березня на сайті ВША НААУ був оприлюднений експертний матеріал члена Ради Комітету **Анастасії Якімової** на тему "Матеріальна відповідальність керівника при незаконному звільненні працівників".

Зазвичай, відповідальними за ведення кадрового обліку на підприємстві є начальник відділу кадрів (персоналу) і саме даний працівник несе відповідальність за правильність ведення кадрового діловодства та дотримання законодавства про працю. Але, не завжди начальник відділу кадрів (персоналу) – це єдина відповідальна особа.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/orzqqo

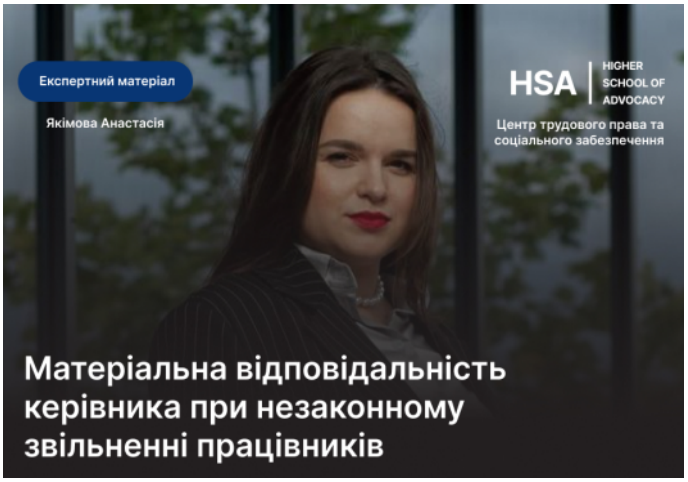

3 квітня на сайті ВША НААУ був оприлюднений експертний матеріал секретаря Комітету **Валерії Шкварко** на тему "Судовий збір: скільки й за що платити".

Що необхідно для звернення до суду? Таке питання хоча б раз та чує правник у своїй роботі. Першочерговим є звернення до ст. 175 ЦПК України в якій викладено вимоги до позовної заяви. Саме норми цієї статті і визначають, що до позовної заяви (скарги, заяви) додається документ, що підтверджує сплату судового збору або який підтверджує право на звільнення від його сплати. Подібні норми містять і інші процесуальні кодекси України.

Відповідно до ЗУ «Про судовий збір» судовий збір справляється в затверджених розмірах від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, - у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

Детальніше за посиланням: https://surli.cc/jgskwe

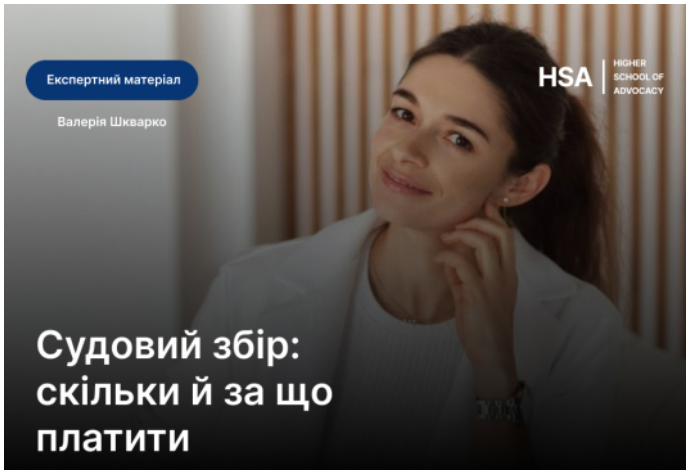

3 квітня на сайті НААУ була оприлюднена стаття члена Ради Комітету **Вікторії Кучерявенко** на тему "Чому редакція медіа має відповідати у суді за авторські колонки".

Неправильно визначене коло відповідачів у справах про захист честі, гідності чи ділової репутації може стати перешкодою для розгляду справи по суті. Оскільки суд не має права самостійно залучати співвідповідачів без ініціативи позивача.

Чоловік звернувся до суду з позовом про визнання недостовірною та вимогою спростувати інформацію, поширену на вебсайті інтернет-видання. При цьому як відповідач був зазначений лише автор матеріалу. Бо на сайті містилася примітка, що точка зору редакції інтернет-видання може не збігатись з точкою зору автора колонки.

Суд першої інстанції, з яким погодилася апеляція, у задоволенні позову відмовив. Адже позов було пред'явлено до неповного кола відповідачів – не було залучено до участі у розгляді справи власника вебсайту, який створює відповідні технологічні можливості для розміщення інформації (у тому числі, опублікування спростування спірної інформації). А у суду, згідно із процесуальним законом, відсутні підстави для залучення власника вебсайту як співвідповідача.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/tmlesc

7 квітня на сайті НААУ була оприлюднена стаття члена Ради Комітету **Вікторії Кучерявенко** на тему "Помилка в підставі дифамаційного позову позбавить компенсації".

Стягнути моральну шкоду за образливі оціночні судження, висловлені у брутальній, принизливій чи непристойній формі, що принижує честь, гідність, ділову репутацію неможливо, якщо підставою для позовної вимоги була сама лише недостовірність поширеної інформації.

Жінка звернулася до суду з позовом про захист честі, гідності, ділової репутації, в якому просила суд визнати недостовірною та зобов'язати спростувати інформацію, поширену відповідачем на власній сторінці у Фейсбуці, а також на деяких інших сторінках цієї соцмережі.

Суди першої та апеляційної інстанцій відмовили у задоволенні позову в частині визнання поширеної інформації недостовірною та такою, що порушує права на повагу до гідності і честі. Адже висловлювання були оціночними судженнями, які не підлягають спростуванню. Але суди погодилися, що є достатні підстави для часткового задоволення вимоги про відшкодування моральної шкоди у розмірі 10 тис. грн, оскільки оціночні судження відповідача про приватне життя позивачки були висловлені у брутальній і принизливій формі.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/sdfhzr

2 травня на сайті ВША НААУ було оприлюднено експертний матеріал на тему "Непряма дискримінація в оплаті праці: правова позиція суду", де одним із авторів є член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Дискримінація – явище, яке існує в багатьох сферах життя.

Вона є проявом певного обмеження щодо особи з-поміж інших з різноманітних причин, як-от раса, колір шкіри, політичні, релігійні та інші переконання, стать, вік, інвалідність, етнічне та соціальне походження, громадянство, сімейний та майновий стани тощо. Перелік не є вичерпним. У цивілізованому світі прояви своєрідного несприйняття людини суспільством не можуть толеруватися, необхідним є вжиття відповідних заходів, які дозволили б якщо не викорінити, то принаймні мінімізувати це явище.

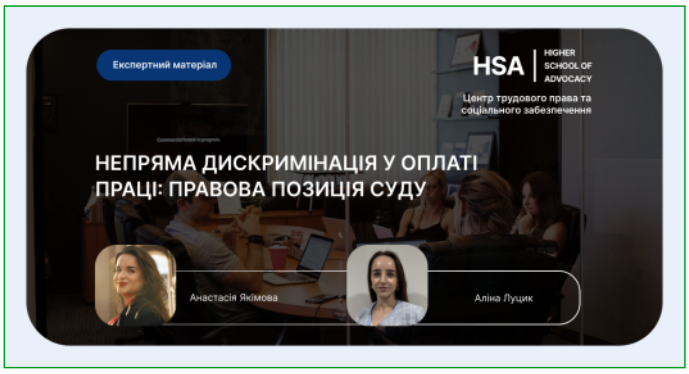

У червні вийшов збірник наукових праць за результатами Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми здійснення та захисту прав та інтересів дітей у приватних правовідносинах в умовах воєнного стану», у якому було опубліковано статтю члена Ради Комітету **Олексія Мотилюка** на тему "Проблеми реалізації спадкових прав дітей, зачатих та народжених після смерті спадкодавця. Вплив збройного конфлікту".

Масштабний і тривалий збройний конфлікт в Україні вплинув на різноманітні сфери життя суспільства. Серед його наслідків слід окремо виділити значне скорочення чисельності фертильного населення а також комплекс факторів, які ускладнюють для українців реалізацію права на батьківство та материнство. За таких умов все більшого поширення набувають практики кріоконсервації біологічного матеріалу з метою застосування в подальшому репродуктивних технологій для народження дітей, у тому числі і після смерті одного з їх батьків (частіше чоловіків). Чимдалі більше випадків, коли рішення про кріоконсервацію біологічного матеріалу та його подальше застосування свідомо приймаються подружжями чи парами, з огляду на об'єктивне існування загрози їхньому життю. Політика держави загалом також спрямована на підтримку таких практик.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/diUcaj

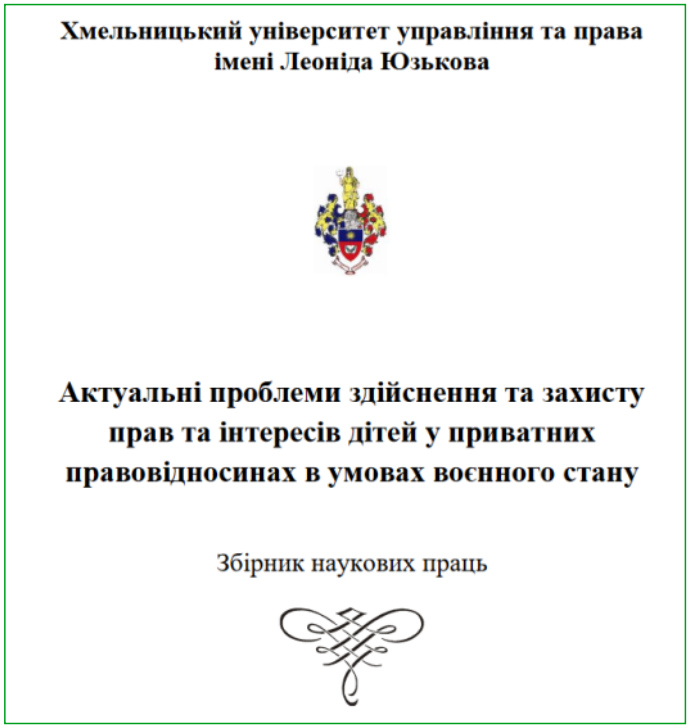
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Актуальні проблеми здійснення та захисту прав та інтересів дітей у приватних правовідносинах в умовах воєнного стану

Збірник наукових праць

У червні вийшов збірник наукових праць за результатами Третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції, у якому було опубліковано статтю члена Ради Комітету **Олексія Мотилюка** на тему "Деякі аспекти обрахування строку для прийняття спадщини в умовах воєнного стану".

Вплив масштабних збройних конфліктів на суспільні відносини, в тому числі ті, які не пов'язані безпосередньо із провадженням воєнних дій, проявляється, з одного боку, негайно та явно, а з іншого боку, наслідки такого впливу можуть накопичуватися певний час і стати помітними згодом. Вплив такий може бути також як безпосереднім, так і опосередкованим. Масштабна збройна агресія рф проти України, яка наразі триває уже понад три роки глибоко вплинула, серед іншого, і на сферу спадкових правовідносин в Україні. За цей період часу стали помітними ті наслідки конфлікту, які не були явними на його початку, а також з'явились нові наслідки, поява яких була опосередковано спричинена конфліктом.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/DlU2kI

6 червня на сайті НААУ була опублікована стаття секретаря Комітету **Валерії Шкварко** на тему "Преклюзивні строки оскарження рішень: чи є шанс на успіх оскарження?".

Як усім відомо, результатом будь-якого спору є рішення. Здебільшого в практиці зустрічається, що в тому чи іншому випадку одна зі сторін спору, а подекуди і всі, не погоджуються з вирішеним.

Відповідно до ст. 259 Цивільного процесуального кодексу України суди ухвалюють рішення, постанови іменем України негайно після закінчення судового розгляду.

Датою ухвалення рішення є дата його проголошення (незалежно від того, яке рішення проголошено – повне чи скорочене). Датою ухвалення рішення, ухваленого за відсутності учасників справи, є дата складення повного судового рішення (ч. 5 ст. 268 ЦПК).

Як Цивільний процесуальний кодекс України, так і інші дають розуміння, в яких випадках та в які строки судові рішення набирають законної сили.

Відповідно до ч. 1 ст. 273 ЦПК рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/Er3HIm

12 червня на сайті ВША НААУ було оприлюднено експертний матеріал члена Ради Комітету **Анастасії Якімової** на тему "ТОП – 5 інсайтів після знайомства з юриспруденцією Кіпру. Розділ трудове і міграційне право".

Юридична англійська мова – обов'язкова. Legal English – must. Спілкування з колегами, створення юридичних документів, представлення інтересів, комунікація, словом, все відбувається двома мовами: англійською та грецькою. І варто мати хороший словниковий запас, у тому числі зі своєї галузі права.

General English – це надзвичайно добре і разом з тим, якщо ми говоримо про високоякісну юридичну практику, то юридична англійська мова (Legal English) обов'язкова. Причому вузькопрофільно, з галузі права, в якій спеціалізується юрист. Письмо, лексика, словниковий запас – це все і ще багато іншого. Якщо говорити про напрям трудового права, то розуміння тонкощів і відмінностей employment law і labour law буде суттєво допомагати на практиці.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/eYrLSV

14 липня на сайті ВША НААУ був оприлюднений експертний матеріал члена Ради Комітету **Анастасії Якімової** на тему "Чотириденний робочий тиждень: можливості для України".

Український інфопростір сколихнула новина про впровадження чотириденного робочого тижня у Польщі. Наприкінці червня там розпочався пілотний проєкт, що передбачає впровадження чотириденного робочого тижня з метою скорочення робочого часу без зменшення заробітної плати. У рамках експерименту роботодавці змогли обирати різні моделі скорочення робочого часу, включаючи 6-годинний робочий день, 4-денний робочий тиждень або додаткові вихідні. Пілотний проєкт триватиме до 2027 року, після чого буде вирішено щодо подальшого його розвитку.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/Ycdm5D

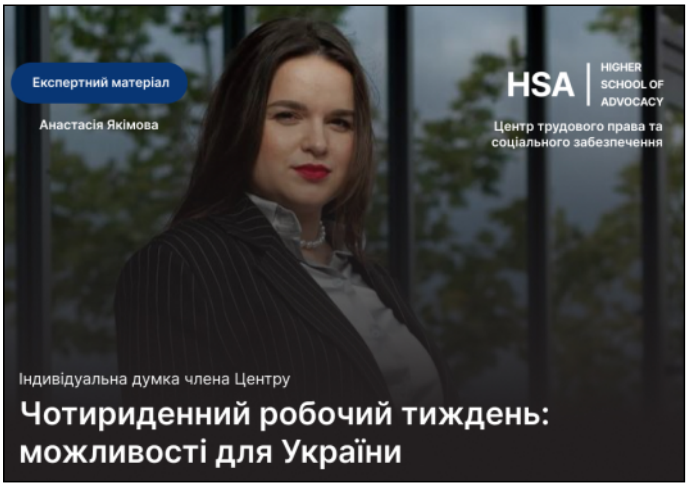

16 липня на сайті ВША НААУ був оприлюднений експертний матеріал на тему “Ґендерні стереотипи та мова: юридичний та лінгвістичний аспекти”, де одним із авторів виступила член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Досить часто можна було почути анекдоти про білявок, словосполучення на кшталт «жіноча логіка», «дівоча пам'ять» або ж цілі упередження про «підходящі» професії для жінок або вид діяльності який для жінки був б легшим. Сюди ж можна віднести і упередження про емоційність жінок у прийнятті рішень, висловлюваннях, керування бізнесом або ведення професійних справ.

Та чи дійсно все так і є? Чи це певні відтінки дискримінації за ознакою статі.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/nADCY8

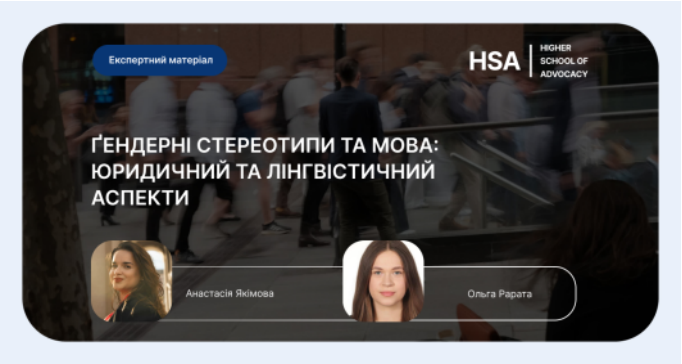

27 листопада на сайті НААУ була опублікована стаття секретаря Комітету **Валерії Шкварко** на тему “Моральна шкода за «зайвий» строк під вартою: позиція ВС”.

Чи має людина право на компенсацію від держави, якщо після перегляду вироку виявляється, що фактичний строк тримання під вартою перевищив остаточно призначене покарання? Верховний Суд у постанові від 15.10.2025 у справі №216/5629/23 підтвердив таке право і окреслив цивільно-правовий механізм відповідальності держави.

Жінку було обвинувачено у вчиненні умисного вбивства (ст. 115 КК), їй обрали запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, а згодом засудили до реального строку позбавлення волі. Апеляційний суд залишив вирок без змін. Після касаційного перегляду Верховний Суд перекваліфікував дії засудженої на статтю 118 (вбивство при перевищенні меж необхідної оборони) КК і призначив істотно м'якший строк покарання, який на момент ухвалення постанови вже був фактично відбутий. У зв'язку з цим особу звільнили з-під варти.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/KNDxME

5.1. ТЕМАТИЧНІ СТАТТІ, КНИГИ ТА ПУБЛІКАЦІЇ У ЗМІ РАДНИКА КОМІТЕТУ ОЛЕКСАНДРА КУХАРЄВА:

- Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав у сучасних умовах: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова, (Харків, 13 груд. 2024 р.). Харків : Право, 2025. 416 с. с. 55–59 (4 стор., 0,2 друк. арк.)
- Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності: матеріали XXI-II наук.-практ. конф., присвяч. 103-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962–1987) В. П. Маслова (Харків, 7 лют. 2025 р.). Харків : ЕКУС, 2025. 368 с. С. 135–139 (4 стор., 0,2 друк. арк.)
- Фахова стаття "Правовий режим акаунта в соціальній мережі у спадкових правовідносинах". Вісник Національної академії правових наук України. 2025. Т. 32. №1. https://surli.cc/xtyifi
- Фахова стаття "Модифікація права на квартиру у складі спадщини у сучасних умовах". Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2025. №1. С. 84–97 (15 стор., 0,9 друк. арк.)
- Проблеми участі постмортальних дітей спадкодавця у спадкових правовідносинах. Репродуктивне здоров'я в Україні: реалії сьогодення та перспективи майбутнього (правові, етичні, психологічні та соціально-демографічні аспекти) : матеріали міжвузівської науково-теоретичної конференції (Київ, 15 травня 2025 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2025. 202 с. С. 102–104 (2,5 стор. 0,19 друк. арк.)
- Окремі аспекти визнання права власності на спадщину як спеціального способу захисту прав спадкоємців. Рекодифікація речового права : збірник матеріалів XIV Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 16 травня 2025 р.). Одеса : Юридика, 2025. 200 с. С. 93–96 (3,5 стор., 0,23 друк. арк.)
- Спадкування цінностей, що зберігаються в індивідуальному банківському сейфі. Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 100-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (м. Вінниця, 23 трав. 2025 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. правових наук України ; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України. Вінниця : ХНУВС, 2025. 333 с. С. 55–59 (3,5 стор., 0,3 друк. арк.)
- REFORMING UKRAINE'S CIVIL LEGISLATION AS A TOOL FOR ECONOMIC RECOVERY AND ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE POST-WAR PERIOD. Baltic Journal of Economic Studies. 2025. Vol. 11 No. 2. P. 264–272. (9 стор., 1,04 друк. арк.) Kostiuchenko O. Krasytska L.
- Іпотечне майно у складі спадщини: теоретичні та практичні аспекти. Цивілістична платформа. 2025. №3. С. 63–79 (17 стор., 1,2 друк. арк.)
- Кухарєв О. Є. Теоретичні та практичні проблеми спадщини як об'єкта спадкових правовідносин: монографія. Київ : Алерта, 2025. 348 с. 348 с. 20,23 друк. арк
- Методологічні засади сучасного спадкового права України. Нове українське право. 2025. Вип. 4.С. 64–76 (9 стор., 0,89 друк. арк.)
- Спільний заповіт подружжя: проблема законодавчої конструкції. Загальні засади приватного права: сучасний стан та перспективи. Матвєєвські цивілістичні читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. Київ, 24 жовт. 2025 р. / В. В. Цюра, В. О. Бажанов, Б. С. Щербина та ін. ; відп. ред. В. В. Цюра. Київ, 2025. 199 с. С. 122–124 (3 стор., 0,17 друк. арк.)

5.2. ТЕМАТИЧНІ СТАТТІ, КНИГИ ТА ПУБЛІКАЦІЇ У ЗМІ ГОЛОВИ КОМІТЕТУ ОЛЕГА ПРОСТИБОЖЕНКА:

- Простибоженко О. Визнання недійсними сімейно-правових договорів // Недійсність правочинів: монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Великанової. Київ: Алерта, 2025. 232 с. С. 162-183.
- Простибоженко О. Поділ між подружжям частки в статутному капіталі господарського товариства: теоретичні аспекти та практичні виклики. Київський часопис права, № 2 (2025). С. 134-139. https://surl.lt/nqvczw
- Простибоженко О. Поняття «дитина»: потреба концептуальної уніфікації у контексті оновлення цивільного законодавства України. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2025. Серія ПРАВО. Вип. 91: ч. 1. С. 415-420.

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

3 лютого на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему "Особливості судового розгляду справ про розірвання шлюбу", лектором якого виступила член Ради Комітету **Анастасія Присяжнюк**.

Лектор докладно проаналізувала разом з учасниками особливості судового розгляду справ про розірвання шлюбу.

1. Ефективний зміст позовної заяви.

2. Використання судової практики як ефективний механізм зменшення підстав для залишення позовної заяви без руху.

3. Які недоліки висувають суди до позовної заяви.

4. Як боротися з незаконними ухвалами щодо залишення без руху позовної заяви з метою усунення недоліків.

5. У якому провадженні краще розглядати позов про розірвання шлюбу.

6. Лайфхаки під час розгляду справи про розірвання шлюбу.

7. Механізми вирішення тривалого невідкриття провадження або нерозгляду справи.

8. Цікаві практичні кейси.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/wngfcd.

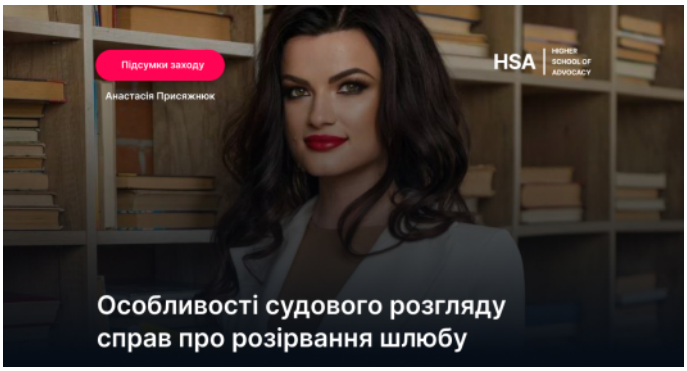

6 лютого на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему "Аліментні спори: стратегія успіху", лектором якого виступив голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками аліментні спори.

1. Погляд з позиції стягувача.

1.1. Стягнення аліментів у наказному провадженні (формування доказової бази).

1.2. Стягнення аліментів у позовному провадженні (правова позиція доказова база стягувача).

1.3. Спосіб стягнення аліментів, його зміна.

2. Погляд з позиції платника.

2.1. Стягнення аліментів у наказному провадженні та способи протидії.

2.2. Стягнення аліментів у позовному провадженні (правова позиція, доказова база платника).

Детальніше за посиланням: https://surl.li/unqpxb.

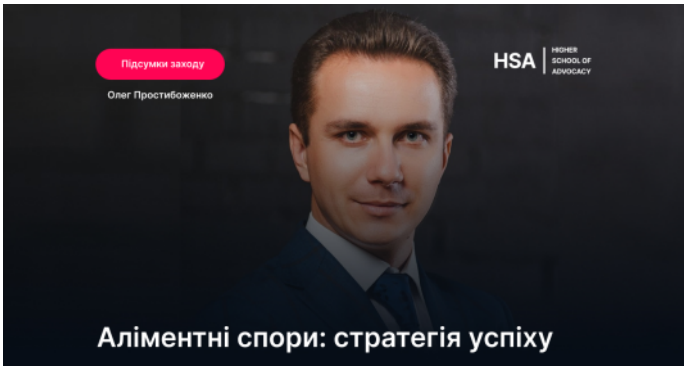

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

6 лютого на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему "Дискримінація за ознакою статі, віку – ейджизм та зовнішності – бодішейминг", лектором якого виступила член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Лектор докладно проаналізувала разом з учасниками дискримінацію за ознакою статі, віку (ейджизм) та зовнішності (бодішейминг).

1. Дискримінація за ознакою статі.

1.1. Правове регулювання.

1.2. Стать людини та антидискримінаційний напрям.

1.3. Статистика.

1.4. Форми.

1.5. Прояви у соціально-трудових відносинах.

1.6. Ідентифікація.

1.7. Наслідки в умовах підприємства, установи чи організації.

1.8. Обов'язок доведення у справах.

1.9. Суб'єкти протидії.

1.10. Практика звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

1.11. Практика Європейського Суду з прав людини.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/xkfcsc.

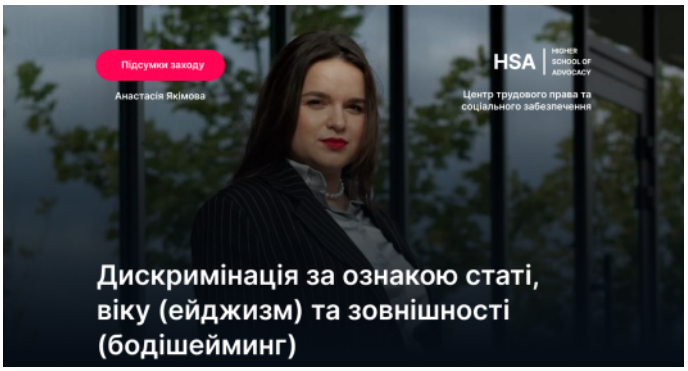

12 лютого на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему "Спадкові спори в практиці Верховного Суду: стратегія успіху", лектором якого виступив радник Комітету **Олександр Кухарєв**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками спадкові спори в практиці Верховного Суду.

1. Визначальні ознаки спадкових спорів.

2. Ефективні стратегії адвоката у спорах про визначення додаткового строку для прийняття спадщини.

3. Позови кредиторів спадкодавця: як захиститися.

4. Підстави для визнання заповітів недійсними з урахуванням правових позицій Верховного Суду.

5. Застосування механізму тлумачення заповіту судом як ефективний спосіб захисту прав спадкоємців.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/chgyis.

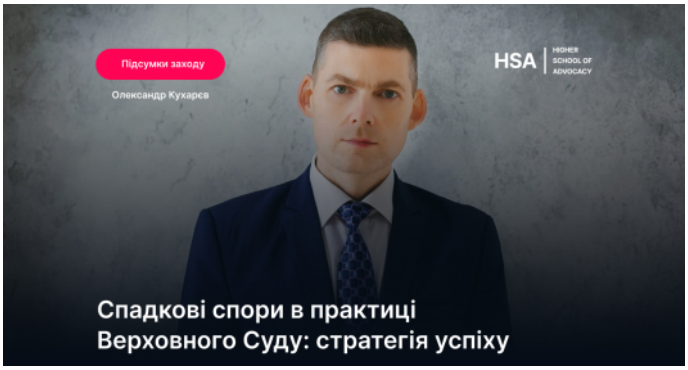

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

27 лютого на сайті ВША НААУ було опубліковано підсумки заходу на тему "Спадкове планування в роботі адвоката", лектором якого виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками спадкове планування в роботі адвоката, а саме:

1) дефініцію «спадкове планування»;

2) цілі спадкового планування;

3) профіль потенційного клієнта і мотивацію;

4) інструменти спадкового планування;

5) блоки завдань для адвоката при спадковому плануванні;

6) елементи практичної діяльності адвоката при спадковому плануванні;

7) виклики адвоката-практика у кейсах зі спадкового планування;

8) що врахувати адвокату (окрім поширених викликів у спадкових кейсах);

9) можливості для адвоката у кейсах зі спадкового планування.

Детальніше за посиланням: https://surl.gd/ydcnrc.

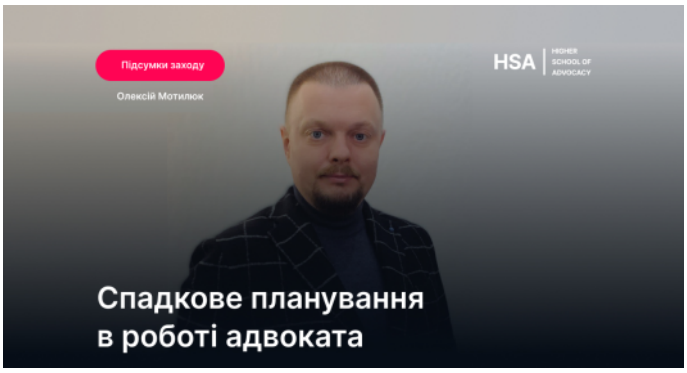

12 березня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Поділ «корпоративних прав» подружжя", лектором якого виступив голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками поділ «корпоративних прав» подружжя, а саме:

1) поділ частки в статутному капіталі господарського товариства;

2) особливості поділу (статутного капіталу) приватного підприємства;

3) поділ акцій.

У рамках характеристики поділу «корпоративних прав» подружжя акцентовано на поділі частки в статутному капіталі господарського товариства.

Об'єктом права спільної сумісної власності подружжя може бути будь-яке майно, за винятком виключеного з цивільного обороту (ч. 1 ст. 61 СК).

Майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки (ч. 1 ст. 190 ЦК).

Детальніше за посиланням: https://surl.li/jwuimx.

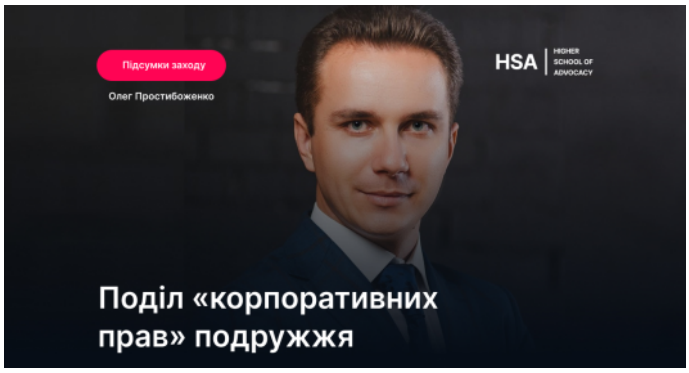

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

12 березня на сайті ВША НААУ було опубліковано підсумки заходу на тему “Конфлікт інтересів: адвокат і роботодавець”, одним із лекторів виступила член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Лектори докладно проаналізували разом з учасниками конфлікт інтересів: адвокат і роботодавець, а саме:

1) визначення поняття “конфлікт інтересів”;

2) правове регулювання конфлікту інтересів;

3) дисциплінарна практика Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури щодо ситуацій, пов'язаних із конфліктом інтересів між адвокатом і нинішнім або попереднім роботодавцем;

4) дії адвоката у разі конфлікту інтересів, пов'язаного з нинішнім або попереднім роботодавцем.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/uwnocd.

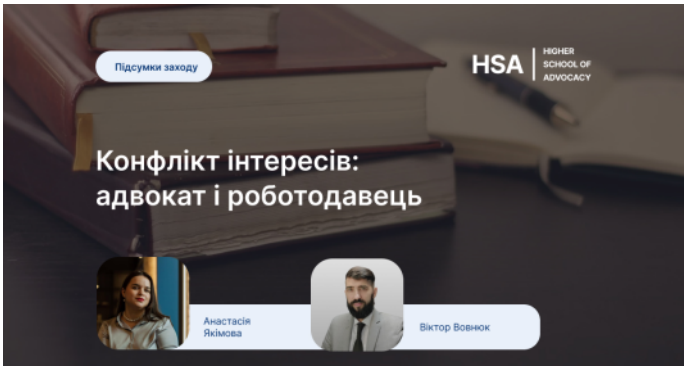

13 березня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему “Спадкування з іноземним елементом. Ключові аспекти практичної діяльності адвоката”, лектором якого виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками спадкування з іноземним елементом, а саме:

1) дефініцію «іноземний елемент». Сучасне правове регулювання в Україні. Релевантні міжнародно-правові акти;

2) прикладну класифікацію форм іноземного елементу;

3) вплив на спадкові правовідносини різних форм іноземного елементу. Збір адвокатом інформації, аналіз інформації та документів, прогнозування. Опрацювання стратегії з клієнтом (спадкоємцем). Імплементація стратегії;

4) повноваження та можливості адвоката в нотаріальному процесі при оформленні / реалізації спадкових прав клієнта. Актуальні процесуальні аспекти справ щодо спадкування з іноземним елементом. Іноземний елемент та Електронний суд – можливості та проблеми;

5) виклики адвоката-практика при виконанні доручень клієнтів у спадкових кейсах з іноземним елементом;

6) можливості для адвоката у спадкових кейсах з іноземним елементом.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/jprusc.

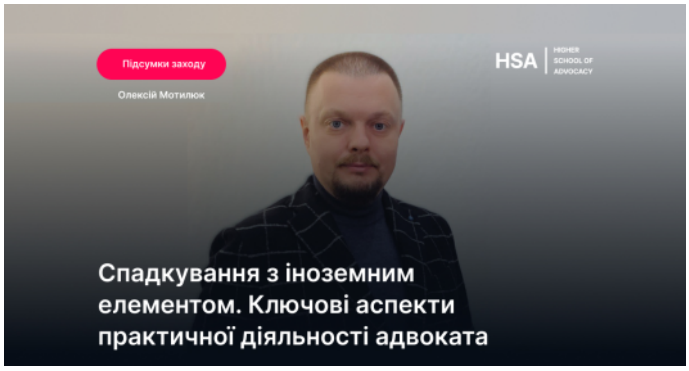

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

24 березня на сайті ВША НААУ були оприлюднені підсумки заходу на тему "Прийняття спадщини. Актуальні питання в практиці адвоката", де лектором виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками актуальні питання прийняття спадщини, а саме:

1. Дефініція «прийняття спадщини».

2. Прийняття спадщини.

3. Блоки завдань для адвоката.

4. Практична діяльність адвоката.

5. Практична діяльність адвоката 2.0.

6. Виклики.

7. Що врахувати (окрім поширених викликів у спадкових кейсах) і на що звернути увагу клієнта.

8. Можливості для адвоката.

9. Можливості для адвоката 2.0.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/etdzqb

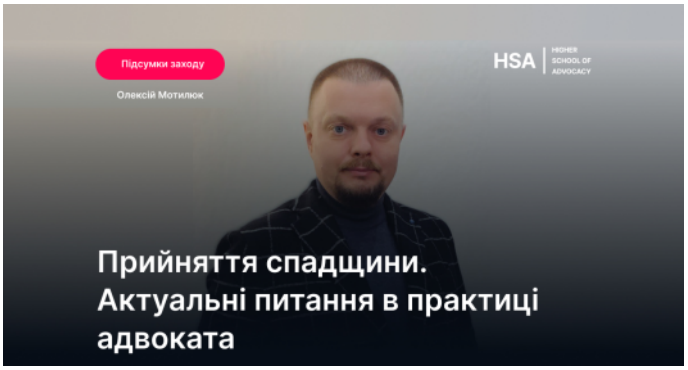

1 квітня на сайті ВША НААУ були оприлюднені підсумки заходу на тему "Борги подружжя і поділ їх спільного майна", лектором був голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками борги подружжя і поділ їх спільного майна, а саме:

1. Поняття боргового зобов'язання.

2. Підстави виникнення майнового зобов'язання подружжя.

3. Види зобов'язань подружжя.

4. Зобов'язання, за які подружжя відповідає солідарно.

5. Положення СК про зобов'язання подружжя.

6. Правові висновки Верховного Суду України та висновок Великої Палати Верховного Суду.

7. Правові наслідки виконання солідарного зобов'язання та у разі прощення боргу.

8. Об'єкти права власності.

9. Сфера застосування (суперечливість судової практики).

10. Взаємозв'язок ч. 4 ст. 65 і ч. 2 ст.73 СК.

11. Проблема "врахування боргів".

12. Зловживання боргами при поділі майна подружжя.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/rfykyr

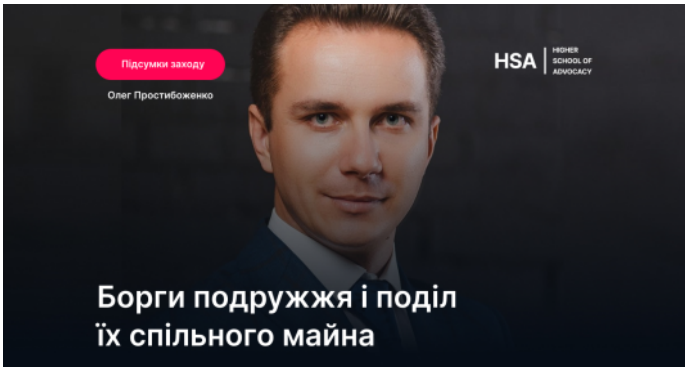

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

7 квітня на сайті ВША НААУ були оприлюднені підсумки заходу на тему "Встановлення факту смерті vs оголошення померлим щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин", лектором був член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками встановлення факту смерті vs оголошення померлим щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а саме:

1. Правове регулювання.

2. Дефініція важлива.

3. Категорії.

4. Коли є відомості про смерть зниклої особи.

5. Державна реєстрація смерті.

6. Поширені труднощі при реєстрації смерті.

7. Зовнішні фактори і мотивація.

8. Пошуки оптимального варіанту.

9. Доступні варіанти судових процедур.

10. Строки і правові наслідки.

11. Звернути увагу адвокату.

12. Мотивація та можливості для адвоката.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/zyeylp

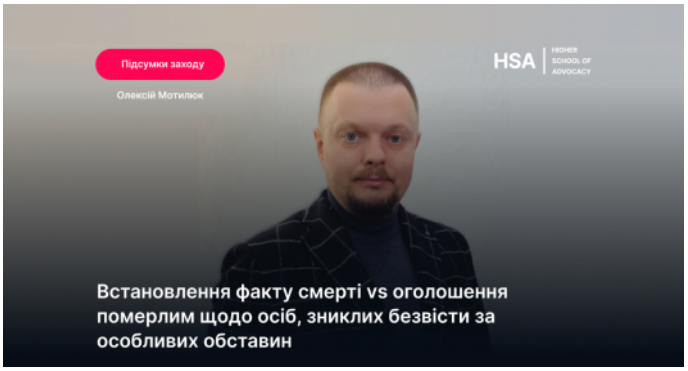

9 квітня на сайті ВША були оприлюднені підсумки заходу на тему "Борги подружжя: у пошуках балансу інтересів", лектором був голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками борги подружжя, а саме:

1. Поняття боргового зобов'язання.

2. Підстави виникнення майнового зобов'язання подружжя та їх види.

3. Зобов'язання, за які подружжя відповідає солідарно.

4. Положення СК про зобов'язання подружжя.

5. Правові висновки Верховного Суду України та Великої Палати Верховного Суду.

6. Правові наслідки виконання солідарного зобов'язання.

7. Правові наслідки у разі прощення боргу.

8. Об'єкти права власності.

9. Сфера застосування (суперечливість судової практики).

10. Взаємозв'язок ч. 4 ст. 65 і ч. 2 ст.73 СК.

11. Проблема "врахування боргів".

12. Зловживання боргами при поділі майна подружжя.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/mbqzmd

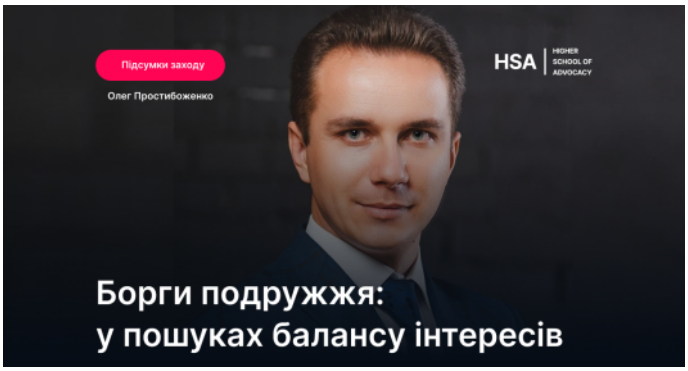

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

14 квітня радник Комітету **Олександр Кухарєв** провів вебінар для Ради адвокатів Полтавської області на тему «Спеціальні способи захисту прав спадкоємців з урахуванням сучасної практики Верховного Суду».

25 квітня радник Комітету **Олександр Кухарєв** провів вебінар для Ради адвокатів Вінницької області на тему «Спеціальні способи захисту прав спадкоємців з урахуванням сучасної практики Верховного Суду».

30 квітня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Аліментні спори: стратегія успіху", лектором якого виступив голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками стратегію успіху в аліментних спорах , а саме таку:

1. Погляд з позиції стягувача.

1.1. Стягнення аліментів у наказному провадженні (формування доказової бази).

1.2. Стягнення аліментів у позовному провадженні (правова позиція доказова база стягувача).

1.3. Спосіб стягнення аліментів, його зміна.

2. Погляд з позиції платника.

2.1. Стягнення аліментів у наказному провадженні та способи протидії.

2.2. Стягнення аліментів у позовному провадженні (правова позиція, доказова база платника).

Детальніше за посиланням: https://surl.lu/oijlxe.

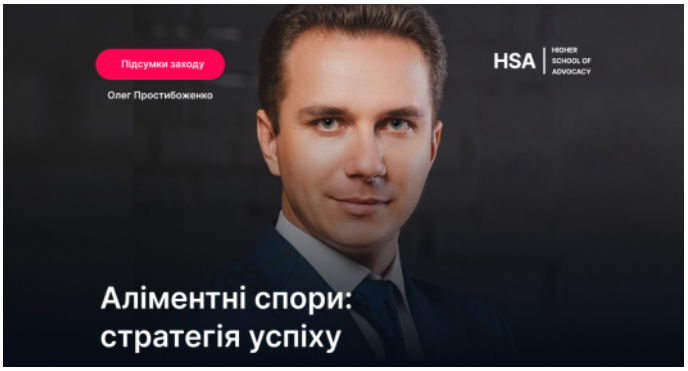

30 квітня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Правові аспекти безбар'єрності: доступність для людей з інвалідністю та інклюзивні умови праці", лектором якого виступила член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Адвокат Якімова познайомила учасників лекції з Довідником безбар'єрності, трудовими правами людей з інвалідністю, альбомом безбар'єрних рішень, гайдом безбар'єрних подій, практикою звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо захисту честі та гідності людей з інвалідністю, а також деякою судовою практику у справах про захист прав людей з інвалідністю.

Під час лекції відбулося активне обговорення теми протидії дискримінації за різними ознаками: за віком, статтю, зовнішністю.

Детальніше за посиланням: https://surl.lu/hbvxvx.

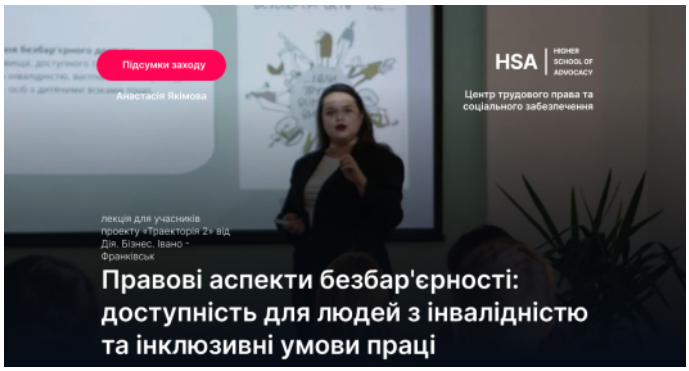

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

8 травня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Дискримінація українських мігрантів", лектором якого виступила член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Лектор докладно проаналізувала разом з учасниками дискримінацію українських мігрантів, а саме:

1. приклади ситуацій, завдання;

2. міжнародне правове регулювання протидії дискримінації за ознакою раси та національності;

3. стратегія;

4. аспекти здійснення міжнародних процедур.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/ccdtis.

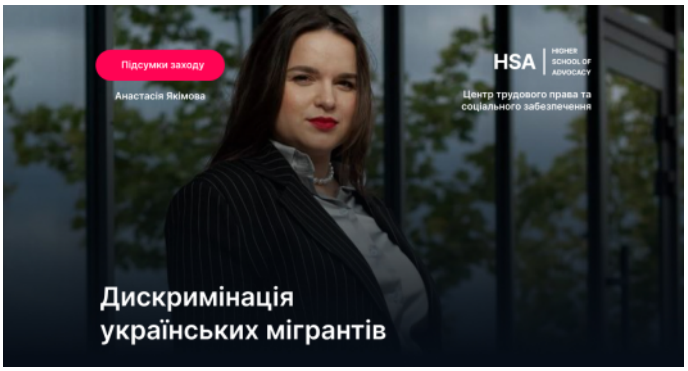

15 травня радник Комітету **Олександр Кухарєв** провів вебінар на тему «Розгляд справ про спадкування: проблемні питання правозастосування» для суддів, місцевих загальних судів та помічників суддів, місцевих, загальних та апеляційних судів (цивільна спеціалізація) у Національній школі суддів України.

28 травня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Спадкування з іноземним елементом. Ключові аспекти практичної діяльності адвоката", де лектором виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками ключові аспекти спадкування з іноземним елементом, а саме:

- дефініція «іноземний елемент». Сучасне правове регулювання в Україні. Релевантні міжнародно-правові акти;
- прикладна класифікація форм іноземного елементу;
- вплив на спадкові правовідносини різних форм іноземного елементу. Збір адвокатом інформації, аналіз інформації та документів, прогнозування. Опрацювання стратегії з клієнтом (спадкоємцем). Імплементація стратегії;
- повноваження та можливості адвоката в нотаріальному процесі при оформленні / реалізації спадкових прав клієнта. Актуальні процесуальні аспекти справ щодо спадкування з іноземним елементом. Іноземний елемент та Електронний суд – можливості та проблеми;
- виклики адвоката-практика при виконанні доручень клієнтів у спадкових кейсах з іноземним елементом;
- можливості для адвоката у спадкових кейсах з іноземним елементом.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/z1KBsy.

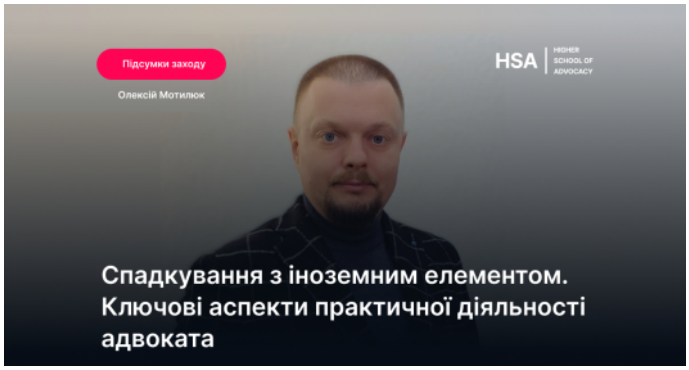

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

2 червня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Як скасувати судовий наказ про стягнення аліментів? – підстави та порядок", де лектором виступив голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками підстави та порядок скасування судового наказу про стягнення аліментів.

1. Стягнення аліментів у наказному провадженні (загальні положення).

2. Підстава видачі судового наказу.

3. Хто має право на стягнення аліментів?

4. «Оспорювання» судового наказу через відсутність у стягувача права вимоги.

5. Місце проживання дитини.

6. Умови видачі судового наказу.

7. Порядок "оскарження" судового наказу.

8. Судова практика.

9. Касаційне оскарження.

10. Припинення сплати аліментів.

11. Спосіб стягнення аліментів.

12. Зміна способу стягнення аліментів і зміна розміру аліментів.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/S6MTye

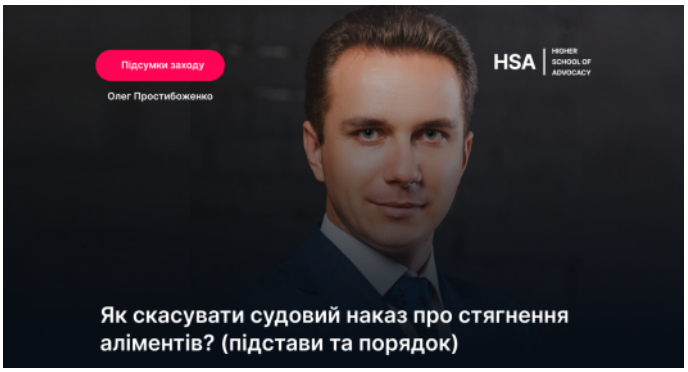

3 червня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Сім кроків до успішного спадкування. Просто про складне", де лектором виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками Сім кроків до успішного спадкування.

1. Види спадкування в Україні.

2. Підстави та момент відкриття спадщини.

3. Значення державної реєстрації смерті, встановлення факту смерті/оголошення особи померлою.

4. Місце відкриття спадщини та його практичне значення.

5. Особливості обрахунку строків при спадкуванні.

6. Прийняття та відмова. Способи.

7. Черговість дій спадкоємця.

8. Можливості адвоката.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/msWimU

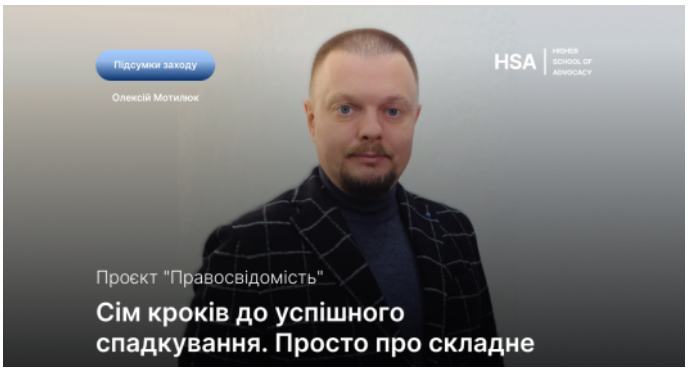

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

8 червня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Ефективні методи врегулювання спадкових спорів у практиці адвоката", де лектором виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками ефективні методи врегулювання спадкових спорів.

1. Співвідношення понять «спадковий кейс» та «спадковий спір / конфлікт».

2. Загальна характеристика та особливості спадкових кейсів. Практичний погляд.

3. Особливості спадкових спорів / конфліктів. Традиції та звичаї.

4. Спори / конфлікти у спадкових кейсах.

5. Критерії ефективності врегулювання. Як виміряти?

6. Доступні адвокату методи врегулювання спадкових спорів.

7. Судовий розгляд.

8. Врегулювання у нотаріальному процесі.

9. «Нетрадиційні / альтернативні методи».

10. Роль адвоката при обранні методів.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/Cqi5cN

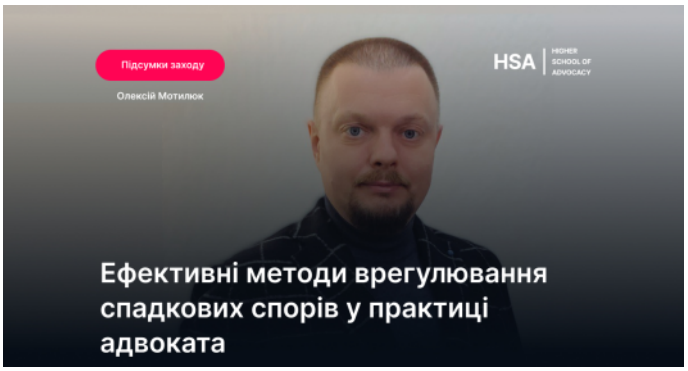

10 червня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Спадкові правовідносини в умовах воєнного стану. Пов'язані аспекти практичної діяльності адвоката", де лектором виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками спадкові правовідносини в умовах воєнного стану.

1. Дефініція спадкування.

2. Підстави та момент відкриття спадщини.

3. Державна реєстрація смерті.

4. Зниклі безвісти померлі.

5. Відомості про смерть смерть.

6. Труднощі при реєстрації смерті.

7. Пошуки оптимального варіанту.

8. Місце відкриття спадщини.

9. Можливості екстериторіального оформлення спадкових прав.

10. Строки.

11. Нерідкісні випадки та тренди.

12. Виклики для адвоката.

13. Можливості та нова роль адвоката.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/xvE4TS

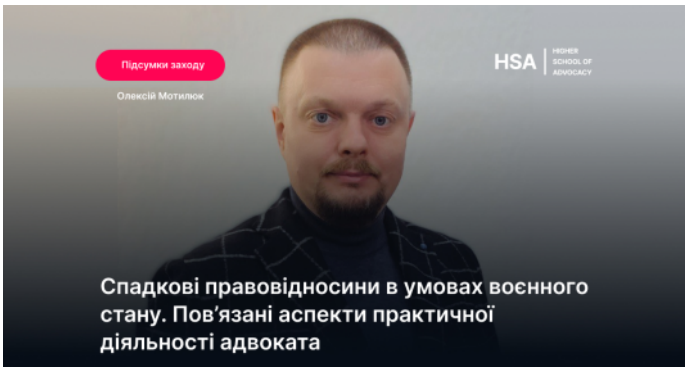

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

17 червня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Спадкове планування у роботі адвоката", де лектором виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками спадкове планування в роботі адвоката.

1. Дефініція «спадкове планування».

2. Цілі спадкового планування.

3. Профіль потенційного клієнта і мотивація.

4. Інструменти спадкового планування.

5. Блоки завдань для адвоката при спадковому плануванні.

6. Елементи практичної діяльності адвоката при спадковому плануванні.

7. Виклики практикуючого адвоката у кейсах зі спадкового планування.

8. Що врахувати адвокату (окрім поширених викликів у спадкових кейсах).

9. Можливості для адвоката у кейсах зі спадкового планування.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/je7cRV

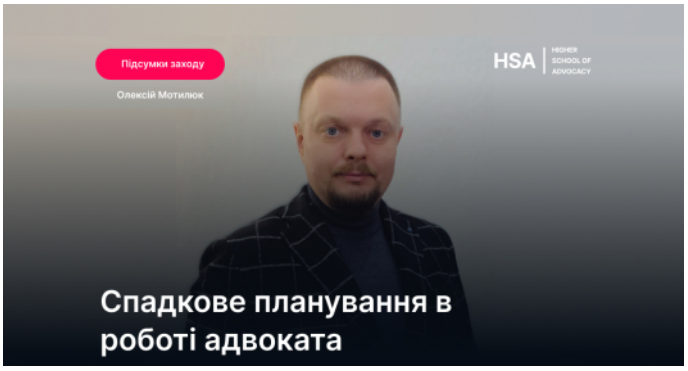

23 червня на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему "Протидія дискримінації на робочому місці", де одним із лекторів виступила член Комітету **Анастасія Якімова**.

Лектори докладно проаналізували разом з учасниками протидію дискримінації на робочому місці, а саме:

1. Мобінг (цькування) та як довести факт його вчинення?

2. Мобінг під час проходження публічної служби.

3. Інші питання дискримінації на робочому місці. Дискримінація осіб з інвалідністю.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/f6ljoD

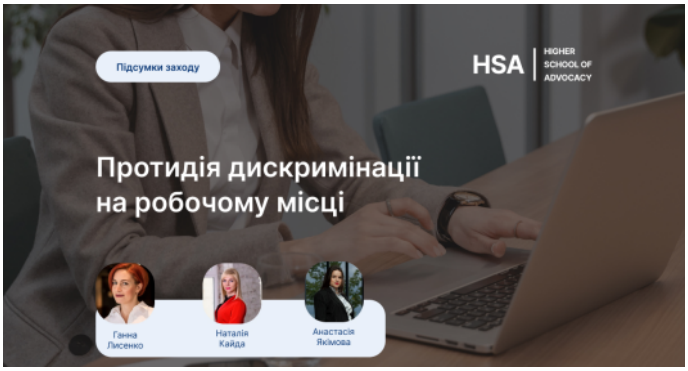

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

7 липня на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу проєкту «Правосвідомість» на тему "Підводні камені працевлаштування в Україні", лектором виступила член Комітету **Анастасія Якімова**.

Лектор докладно проаналізувала разом з учасниками підводні камені працевлаштування в Україні, а саме:

1. Юридичне значення працевлаштування.

2. На що варто звернути увагу працівнику при працевлаштуванні.

3. Етапи працевлаштування.

4. Електронні помічники у трудових відносинах.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/2IGLHZ

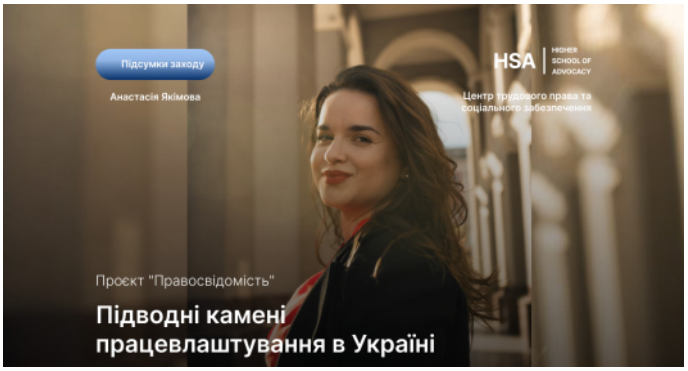

16 липня на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему "Встановлення факту смерті vs оголошення померлим щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин", лектором якого виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками встановлення факту смерті vs оголошення померлим щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а саме:

1. Правове регулювання.

2. Дефініція важлива.

3. Категорії.

4. Коли є відомості про смерть зниклої особи.

5. Державна реєстрація смерті.

6. Поширені труднощі при реєстрації смерті.

7. Зовнішні фактори і мотивація.

8. Пошуки оптимального варіанту.

9. Доступні варіанти судових процедур.

10. Строки і правові наслідки.

11. Звернути увагу адвокату.

12. Мотивація та можливості для адвоката.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/U7tVj2

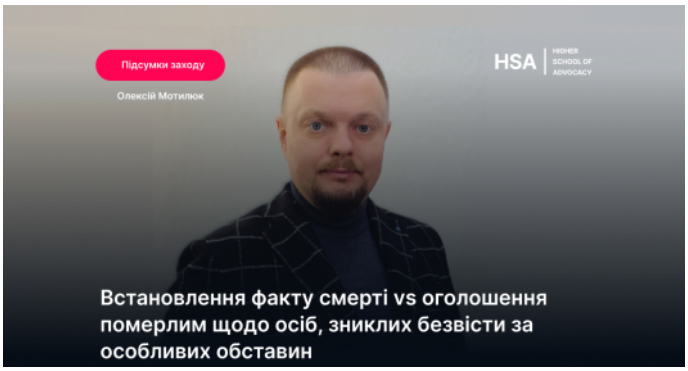

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

1 серпня на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему "Прийняття спадщини. Актуальні питання в практиці адвоката", лектором якого виступив член Ради Комітету **Олексій Мотилюк**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками актуальні питання в практиці адвоката щодо прийняття спадщини, а саме:

1. Дефініція «прийняття спадщини».

2. Прийняття спадщини.

3. Блоки завдань для адвоката.

4. Практична діяльність адвоката.

5. Практична діяльність адвоката 2.0.

6. Виклики.

7. Що врахувати (окрім поширених викликів у спадкових кейсах) і на що звернути увагу клієнта.

8. Можливості для адвоката.

9. Можливості для адвоката 2.0.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/53GZHq

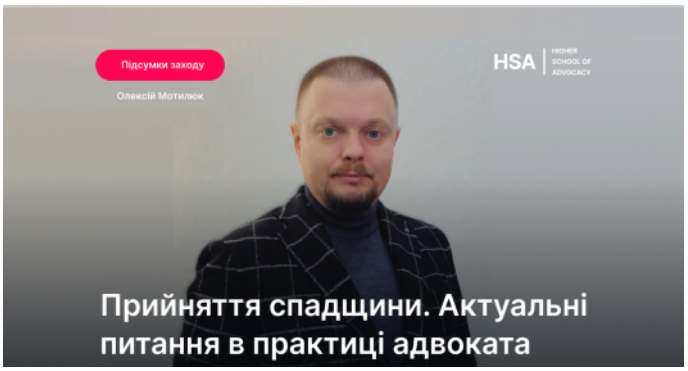

5 серпня на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему «Забезпечення недискримінації та трудових прав: український досвід у світлі європейських стандартів», де одним із лекторів виступила член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Лектори докладно проаналізували разом з учасниками забезпечення недискримінації та трудових прав, а саме:

1. Дискримінація за мовною ознакою в контексті міжнародного досвіду.

2. Стан дотримання прав національних меншин в умовах воєнного стану.

3. Професійна сегрегація: судова практика та гендерно-орієнтоване тлумачення трудових прав.

4. Множинна дискримінація внутрішньо переміщених осіб за ознакою статі, віку та інвалідності.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/JzY8Zz

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

8 серпня на сайті ВША НААУ були опубліковані підсумки заходу на тему «Звільнення від сплати судового збору у спорах, пов'язаних з захистом прав військовослужбовців», де лектором виступила член Ради Комітету **Анастасія Якімова**.

Лектор докладно проаналізувала разом з учасниками звільнення від сплати судового збору у спорах, пов'язаних з захистом прав військовослужбовців, а саме:

1. Правове регулювання.

2. Механізм звільнення від сплати судового збору.

3. Судова практика.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/QEIRuO

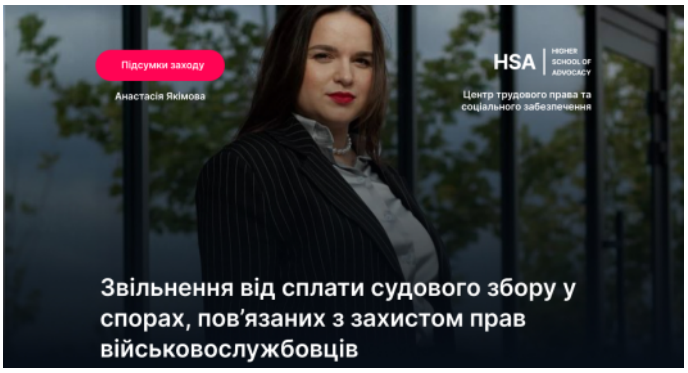

19 серпня на сайті ВША НААУ було оприлюднено підсумки заходу на тему "Аліментні спори: стратегія успіху", лектором якого виступив голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками аліментні спори, а саме:

1) погляд з позиції стягувача:

1.1) стягнення аліментів у наказному провадженні (формування доказової бази);

1.2) стягнення аліментів у позовному провадженні (правова позиція доказова база стягувача);

1.3) спосіб стягнення аліментів, його зміна;

2) погляд з позиції платника:

2.1) стягнення аліментів у наказному провадженні та способи протидії;

2.2) стягнення аліментів у позовному провадженні (правова позиція, доказова база платника).

Детальніше за посиланням: https://is.gd/xMFSg6.

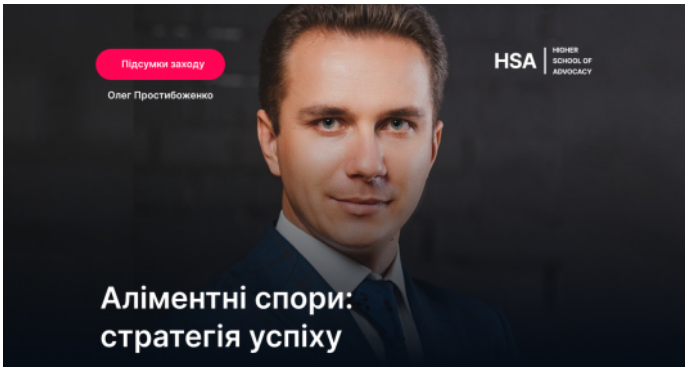

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

17 жовтня на сайті ВША НААУ були оприлюднені підсумки заходу на тему “Поділ «корпоративних прав» подружжя”, лектором якого виступив голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками поділ «корпоративних прав» подружжя, а саме:

1. Поділ частки в статутному капіталі господарського товариства.

2. Особливості поділу (статутного капіталу) приватного підприємства.

3. Поділ акцій.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/JngxRQ

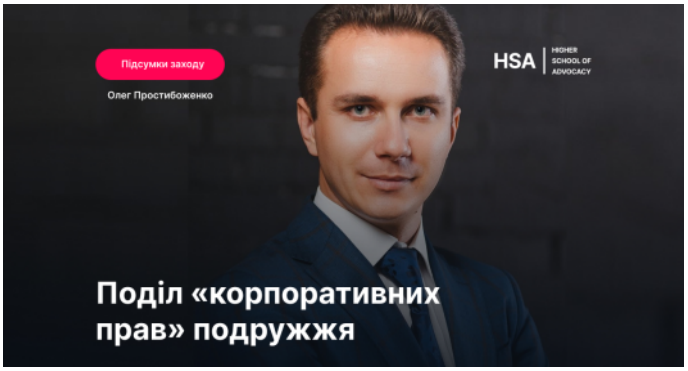

27 жовтня на сайті ВША НААУ були оприлюднені підсумки заходу на тему “Визнання недійсним шлюбного договору”, лектором якого виступив голова Комітету **Олег Простибоженко**.

Лектор докладно проаналізував разом з учасниками визнання недійсним шлюбного договору, а саме:

1. Правове регулювання.

2. Інститут шлюбного договору.

3. Недійсність шлюбмачення ст. 93 СК України.

5. Змішаний договір.

6. Перехід права власності на майно між подружжям.

7. Практика ВС: перехід права власності на майно.

8. Ретроспективна зміна правового режиму майна подружжя.

9. Практика ВС: зворотна дія шлюбного договору.

10. Укладення шлюбного договору представником.

11. Регулювання правового режиму боргів (майнових зобов'язань) подружжя.

12. Врегулювання аліментних відносин.

13. Практика ВС: врегулювання шлюбним договором аліментних відносин.

14. Підсумки.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/csIr4I

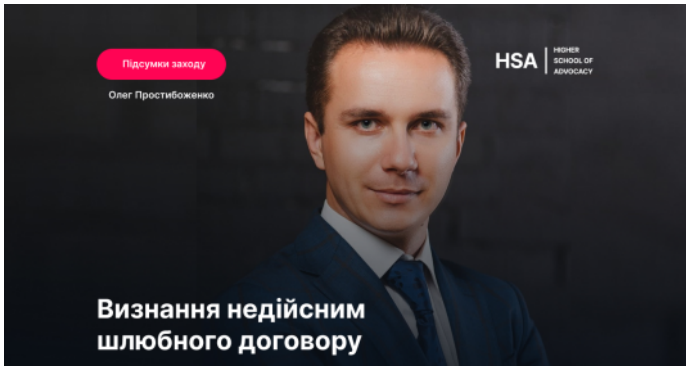

6. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ АДВОКАТУРИ НААУ

30 жовтня радник Комітету **Олександр Кухарєв** провів вебінар для Ради адвокатів Вінницької області на тему «Сучасні виклики в діяльності адвоката у справах про спадкування за законом в умовах воєнного стану в Україні».

У листопаді радник Комітету **Олександр Кухарєв** провів лекцію для суддів судових палат з розгляду цивільних справ, апеляційних судів з використанням мультимедійної презентації на тему «Сучасні тенденції спорів про визнання заповітів недійсними» у Національній школі суддів України.

4 грудня на базі ВША НААУ відбувся вебінар на тему «Особливості цивільно-правового захисту права на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації, порушених у медіа», лектором якого виступила член Ради Комітету **Вікторія Кучерявенко**.

Лектор докладно проаналізувала разом з учасниками особливості цивільно-правового захисту права на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації, порушених у медіа, а саме:

1. Система медіа в Україні. Правові основи діяльності медіа.

2. Честь, гідність та ділова репутація як об'єкти цивільного права. Способи порушення права особи на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації.

3. Форми захисту честі, гідності та/або ділової репутації. Особливості неюрисдикційного захисту права особи на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації, порушених у медіа.

4. Юрисдикція справ про захист честі, гідності та ділової репутації. Позовна давність у спорах із захисту честі, гідності та ділової репутації.

5. Суб'єкти правовідносин із захисту права на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації, порушених у медіа.

6. Юридичний склад інформаційного правопорушення.

7. Способи захисту права на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації. Типові помилки при виборі способу захисту.

8. Підстави звільнення від відповідальності за поширення недостовірної інформації, якою завдається шкода честі, гідності та ділової репутації особи.

9. Окремі аспекти процесу доказування у справах із захисту права на повагу до гідності та честі, на недоторканність ділової репутації, порушених у медіа.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/HAL0J2

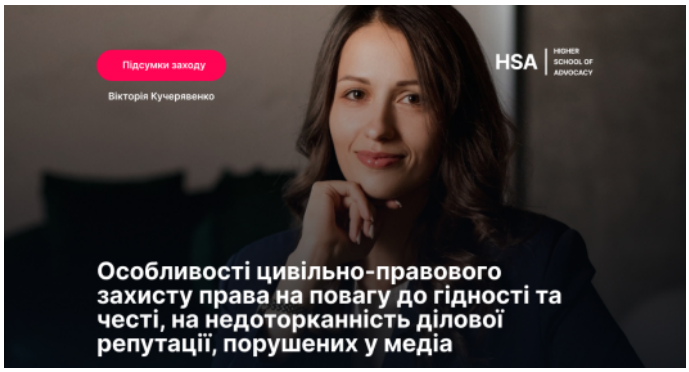

17 грудня радник Комітету **Олександр Кухарєв** провів вебінар на базі ВША НААУ на тему «Захист спадкових прав клієнта в умовах воєнного стану за матеріалами практики Верховного Суду».

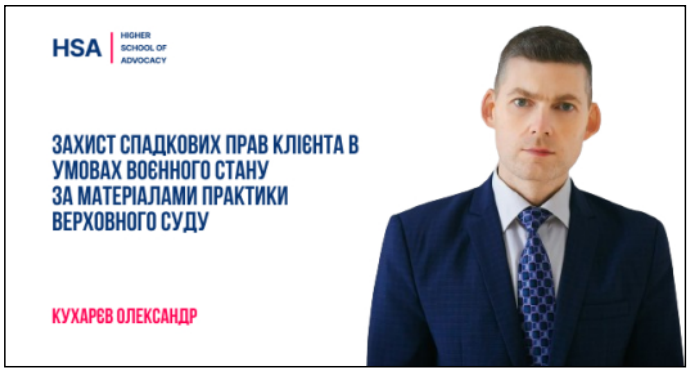

7. ВИПУЩЕНІ ДАЙДЖЕСТИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

6 січня на сайті НААУ був опублікований дайджест судової практики у сфері цивільного права та процесу за II півріччя 2024 року.

У дайджесті представлені правові позиції Верховного Суду у сферах:

- спадкового права;
- житлового права;
- речового права;
- зобов'язального права;
- цивільного процесу.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/YTeQ7d

9 січня на сайті НААУ були оприлюднені новели законодавства у сфері цивільного права та процесу за 2024 рік.

Збірник містить опис ключових положень законів:

- №3450-IX «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини»;
- №3587-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління»;
- №3585-IX «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках»;
- №3778-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження електронних квитків на автомобільному та міському електричному транспорті» та ін.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/avfytz.

7. ВИПУЩЕНІ ДАЙДЖЕСТИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

1 травня на сайті НААУ було опубліковано Дайджест судової практики щодо негаторного позову, авторами якого виступили секретар Комітету Валерія Шкварко та член Ради Комітету Анастасія Якімова.

У дайджесті представлена практика Верховного Суду щодо:

- позовної давності у застосуванні негаторного позову;
- встановлення порядку користування майном;
- усунення перешкод у користуванні майном (виселення із займаного приміщення, вселення в житло, припинення дії, позбавлення права користування житловим приміщенням);
- знесення самочинного будівництва;
- вимог повернення окремих категорій земель (природно-заповідного фонду, водного фонду).

Детальніше за посиланням: https://surl.li/zwuuuu.

19 серпня на сайті НААУ був опублікований дайджест судової практики у сфері цивільного права та процесу за І півріччя 2025 року.

У документі систематизовано 34 висновки за низкою тематичних блоків: від договірних зобов'язань до процесуальних питань і розгляду справ про спадкування, аліменти, недійсність правочинів тощо.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/Pd345D

30 січня 2026 року на сайті НААУ був опублікований дайджест судової практики у сфері цивільного права та процесу за ІІ півріччя 2025 року.

Огляд судових рішень охоплює 35 висновків Верховного Суду.

Детальніше за посиланням: https://is.gd/BfNeXt

7. РОБОТА ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ У СФЕРІ ЗАКОНОТВОРЧОСТІ

За 2025 рік Комітетом було проаналізовано:

• Проект Закону №13118 від 18.03.2025 «Про внесення змін до статті 246 Цивільного процесуального кодексу України щодо ухвалення рішення про судові витрати»: https://surl.li/ygjbmb

• Проект Закону №12451 від 27.01.2025 «Про внесення змін до частини другої статті 46 Цивільного кодексу України щодо визначення строків оголошення судом померлою фізичної особи, яка пропала безвісти у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом»:

https://surl.li/uocqmc

• Проект Закону №13215 від 25.04.2025 «Про внесення змін до Цивільного кодексу України та інших законодавчих актів України щодо запровадження інституту пріоритетного права на опікунство та піклування»: https://is.gd/uSkMAr

• Проект Закону №13481 від 15.07.2025 «Про внесення зміни до статті 315 Цивільного процесуального кодексу України щодо встановлення факту батьківства»

• Проекти Законів №14056 та №14057 від 21.09.2025 про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книг першої та другої: https://is.gd/ps0nwp

• Проекти Законів щодо вдосконалення захисту прав осіб, визнаних судом недієздатними: №13354 про внесення змін до Цивільного кодексу та №13355 про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу: https://is.gd/LIFAip

• Проект Закону №14106 від 08.10.2025 «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо уточнення вимог до документів у справах про усиновлення» та надали зауваження і пропозиції: https://is.gd/WPsDYf

• Проекти Законів №14056 та №14057 від 21.09.2025 про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги 3 «Речеве право»: https://is.gd/WHh3j2

• Проекти Законів №14056 та №14057 від 21.09.2025 про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги 5 «Зобов'язання»: https://is.gd/cKDefz

• Проекти Законів №14056 та №14057 від 21.09.2025 про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги 6 «Спадкове право»: https://is.gd/P0TGYs

• Проекти Законів №14056 та №14057 від 21.09.2025 про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги 7 «Сімейне право»

• Проекти Законів №14056 та №14057 від 21.09.2025 про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги 8 «Міжнародне приватне право»

• Проект Закону №14145 від 23.10.2025 «Про внесення змін до статті 274 Цивільного процесуального кодексу України щодо встановлення неможливості розгляду справи про зменшення розміру аліментів у порядку спрощеного позовного провадження»

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ